

Sang President Thomas S. Monson

E Ketin lasadahr!

Sousou me tebnda ni tepin menseng en Pahsobpao iei pasapengpen ahn Sohþ peideko, “Ma aramas emen pahñ mehla, e kak pwurehng mourda?”

Met wia tiepene kaselel kapwuriamei ehu. Ni ei wia President en Mwomwohdiso I men weliandi irail akan koaros me towehdahr tiepene wet ni mahsen, de ni ngilen koul, I men patohwan ong kumwail ni ansou kiset lepin lokaia mehte riau, me iei lepin lokaia riau me keieu kesempwal ni lokaiahñ Wai. Ong Sister Cheryl Lant oh nah sounsawas akan, pwihñ en koul, soun keseng kan, soun kapahrek kan, lepin lokaia riau pwukat iei “Kalahnganohng kumwail.”

Sounpar tohto samwalahro, ni ansou me I mih nan London, England, I mwemweitla ni wasahn udiahl mahlen me ndand nan wasa me kahdaneki Tate art gallery. Mahlen kan sang Gainsborough, Rembrandt, Constable oh sounmahlen wadawad teikan wie langalang nan pere kan kohkohwei. I kepingahda arail ligan oh tehkada uwen koahiek me anahn pwehñ

mahleniada mahlen kapwuriamei pwukat. Nan keimwen ehu pere ni pesoke kesiluh nan ihmwo, mie mahlen ehu me kauhiehi oh pil sair ie. Sounmahleno, Frank Bramley, mahleniada kisin pelien ihmwo karakarahngkis me sohpeilang nan sehd angin. Lih riemen, nohno men oh peinakapw men me ah pwoud soused men sohehr mie, wie sesehng oh kaskasik nipwongo pwon en pwurodo. Met wasa rahn-pesengehr, oh ira dehdehkihier me e salongala nansed oh sohte pahñ pwurodo. Lih pwulopwulo kelepwi-kihdi limwahn en ah pwoudo nohnohu, ulung nehn lih laudo, eri wie mwahmwahieiki eh weikekla. Kandel pwoat me tikitiklahr ni wenihmwotoko wia kasansalepen ara kasisikehr ohlo nihpwongo pwon oh wasa rahnehr oh e sohte pweido.

I kehn an serepeino eh ahniki mohngiong weirek; I kehn eh pah-tou. Ahd dehde oh kamasepwehk me

soun mahleno ntingihdi pahñangin mahleno kawehwe duwen soai kapah-touwo. Ntingo iei, *Wasarabñ me Solabr Koapwoaroapwoar*.

Oh, ia uwen serepeino eh men nsenamwahula, de lepin mahsen kan en an Robert Louis Stevenson “Koul en Kedepwidepw” en kak mehlella:

Sousedo pwurebr, pwurasang nansed,

Oh sounkesiko pwurodohngibr imwe sang pohn nabna¹.

Nanpwungen mehlel kan koaros pohn sampah wet, sohte ehu me inenen dehde duwehte imwin mour. Koaros pahñ mehla; “ih an aramas koaros arail sohso. Mie me kin mehla ni ar seri pwelel de pwulopwul; e kak kohdong aramas keh-lail, de e kak kohdo ni ansou me aramas mahlahr oh moangepwet-dier; e pil kak kohdo pwehki sapwungala de soumwahu, ... de ... kohdohte pwehki ansouo lelodohr; ahpw uhdahn e pahñ wiawi.”² E kin kahrehiong loaloid kamedek oh, mehlel rehn me pwulopwul kan, e kin kawehla ouraman kan me saikinte pweida, ropirop me sohte pweida oh koapwoaroapwoar me lohdi.

Ihs nein aramas, me ahniki penei-nei me mehsangehr de, me, wehwehkihier me pein ih pahñ pil mehla, me sohte iangehr mengimengi-loaliki dahme mih palilangsang kahdengo me katohrepeseng dahme kitail kak kilang sang dahme kitail sohte kak kilang?

Sounpar tohto samwalahro, ohl me ede Sohþ—me wereilahr inenen

paiki kepwe mwahu en sampah koaros, ahpw pil lelong lokolok laud pahn soahng suwed koaros me kak wiawiong aramas—e wie mwomwohd rehn ienge ko oh e ahpw idihdek, kalelepekohte me koaros kin idek sangete tepin kawao, “Ma aramas emen pahn mehla, e kak pwurehng mourda?”³ Sohp koasoia dah me aramas koaros ohl oh lih sangete tepin kawa medemedewehier.

Menseng en Pasohpa wet I men kitail en teneki mahs en Sohp kalelepeko —“Ma aramas emen pahn mehla, e kak pwurehng mourda?”— oh kihda pasapengo me pahn kohda kaidente me kin pwilisang atail pahn mengimengiloalki ahpw pil sang sapwellimen Koht mahsen kamarain kan. I pahn tepikihda padahk poasoan kan.

Ma mie koasoandi ieu nan sampah wet wasa me kitail koukousoan ie, uhdahn pahn mie Sounkoasoandi. Ihs me kak uhdiahl me kapwuriamwei tohto kan en sampah oh lahng pokon ahpw sohte kamehlele me mie koasoandi ehu ong aramas koarushi? Ihs me kak peikasaliki me mie Sounkoasoandi?

Nan pwuhken Senesis kitail esehla me Sounkoasoandi Lapalapo kapikada lahng oh sampah: “Sampah me liseliping de sohte mwomwe; oh rotorot kipe wasa loal kan.”

“Marain en miehla,” Sounkoasoandi Lapalapo mahsanih, “marain ahpw pwarada.” E ketin kapikada pwalang ehu. E ketin katohrepeseng pwehl madekeng oh pihl kan oh mahsanih, “Sahpw en kawosehda soangen tuhke koaros me kin kapwarehda wah laud oh wah tikitik.”

E ketin wiahda marain riau—ketipin oh maram. Usuh kan miehda pwehki Sapwellime koasoandi kan. E mahsanihada soahng en mahn momour koaros en audehla pihl akan, oh menpihr kan en audehla pahnlahng. Eri, e ahpw pweida. E ketin mahsanihada soangen mahn mahnd, lawalo koaros oh soangen mahn laud oh tikitik koaros. Sapwellime koasoandio kereniong unsek.

Ni keimwseklahn koaros, E ketin kapikada aramas me rasehng Ih—ohl oh lih—oh ketikihong ira manaman en kaunda soahng me momour kan koaros.⁴

Aramas kelehpw me alehdi kupwurokong—mwahliel ehu, mada-madau oh ngehn. Aramas kelehpw, me ahniki soahng pwukat, ahniki koahiek en ahniki pwoson oh koapwoaroapwoar, kamarain oh ngoang en kapwaiada mehkot.

Ihs me kak akamaiki me aramas—Sapwellimen Sounkoasoandi Lapalapo doahk me keieu wadawad, iangahki ar manaman en kaunda soangen mahn koaros, me mie ar mwahliel oh ar ngoang, mie ar madamadau oh ngehn, mie ar kupwurokong oh sohso sang Koht—pahn imwisekla ni ansou me ngenirail pahn kohsang paliwararail?

Mwohn atail kak wehwehki kahrepen mehla, kitail anahne mahs kalahnganki kahrepen mour. Kisin marain tikitik me mie ansou me kitail kin kamehlele mehkot anahne en mihla pahn marain mwuledek en kaudiahl, iei me kin padahkiong kitail me kitail mour mwohn atail ipwidi nan mour wet. Ni atail mihmi nan mour mwohn mour wet, kitail

mweinte uhdahn iang mih nan pwungen sapwellimen Koht pwutak oh serepein kan me ngisingiski atail peren pwehki ansou mwahu en kohdohng nan mour wet me apwal ahpw anahnepe en mie.⁵ Kitail esehier me kahrepen kohdo iei pwehn alehdi paliwar, powehdi kasongsong oh pwehn kasalehda me kitail pahn kapwaiada Sapwellimen Koht kosonned akan. Samatail ketin mwahngihier me pwehki atail pahn wie aramas, kitail pahn lelöhng nan kasongsong, pahn dipada oh sohte pahn unsek. Pwe kitail en kak pweida, E ketikihong kitail Sounkomour men me pahn lokolok oh matkinkitailla. Kaidehn te me E pahn tohnmeteikhla dipatail kan, ahpw me pahn wia kisehn sapwellime Tohmwo, E pahn ketin powehdi mehlahn paliwar me kitail mihla pah pwehki pwupwilahn Adam.

Eri, sounpar riekid samwa samwalahro, Kraiss, atail Sounkomouro ketin ipwidi ong mour wet nan imwen mahn nan Pedleem. Mesaiao, me sansal nan kokohp kan sangete kawao ketdohr.

Me tikitik me ntingda duwen Sises ni eh pwutak. I pereniki iretiketik wet sang pwuken Luk: “Sises eri ketin kekeirda oh kupwurokongla, oh ketin masamasala mwohn Koht oh aramas akan.”⁶ Oh sang nan pwuhk en Wiewia Kan mie lepin mahsen me pid duwen Sounkomouro me wehweih kesempwal: “[E] ketiseli wasa koaros, ketin wiahda me mwahu.”⁷

Sohn me papdaisihla Ih nan Pillap Sordan. E ketin malipe Wahnpoaron Ehk-riemen. E ketin

kupwurmwahuwihala me soumwa-hu kan. E ketin kakehlahda me mwator kan en alu, me maskun en kilang wasa, me salengepon en rong wasa. E pil ketin kamourada me mehlahr. E ketin padahk, E ketin kadehde oh E ketkihda mehn kahlemeng unsek pwe kitail en idawehn.

Eri sapwellimen Sounkomour en sampah doadoahk nin sampah kerenlahng ni imwi. Kamadipw en kamwurumwur rehn Sapwellime Wahnpoaron ko wiawi nan pere powe nan ihmw ehu. Me kohkohdo iei Kedsemeni oh lohpuw en Kalweri.

Sohte emen aramas me kak wehwehkihla uwen kesempwalpen dahme Kraisketikihieng kitail nan Kedsemeni. Mwuhr, pein Ih ketin kawehwehda irairo mahsanikh me ah lokoloko karehiong Ih, iei Koht, me keieu lapalap sang koaros, en rerrerkihda weirek, oh pwudowe en keredi nta sang erekso unsek, oh en lokolok ni paliwar oh pali ngehn.⁸

Mwurin lokolok en Kedsemeni, ni eh solahr angih, E ahpw kolkoldi pahn aramas lemei, oh re ahpw kahluwa ih ong rehn Anas, Kaiapas, Paillet oh Erod. Re kedipehda oh keriahla ih. Kamakam lemei kan pil ahpwtehn kaluwetehla erekso me luwetidier. Nta keredi ni silangi ni ansou me re idangidi mwaramwar tekatek pohn kadokenmai, kawehla silangih. Eri, re pwurehng kahluwah ih ong rehn Paillet, me kapwaiada nsenen pwihn moromoro me werki-lahng: “Komw kalohpwuwehla, komw kalohpwuwehla.”⁹

E ketin kalokolongki mehn wowski me wiawihkihda sahl en kilin mahn me mete keng oh tih ingih-

ngehng loale. Ni Eh ketiketda sang kalokolok lemeio, e ketin dipekekel ni Eh ketin kapakapaik sapwellime lohpuwo lao e solahr kak ketin douhla oh emen ohl tohrohr uhd kapaikada Sapwellime lohpuwo.

Eri, pohn dohl ehu me kahdaniki Kalweri, ni tohn padahk kan me sohte kak sewese ahpw kilikilengweite, erekso olahro ahpw posposieng nin lohpuwo. Aramas wiewwahlki oh lahlahwe oh kepikepitki. Ahpw E ketin mahsanikh, “Semei, komw ketin mahkohng irail, pwe re sehse dahme re wiewia.”¹⁰

Mwurin awahn lokolok kei E ketin kohkohdi. Sang ni kilin dauwese e mahsanikh, “Semei, I mweidalahr ngeniet nin limomwi kan. Ni e mahsanikh met, e ahpw ketin kadarala ngene.”¹¹

Ni ansou me e ketin pwoula e ketin kamaiaudahsang kapahtou kan en mour wet, E ketin pwurala mwohn sihlahngin Seme.

Ni keimwseklahn ansou, ma Soumaso ketin kupwurki e kak en wekidek sang irairo. Ahpw e sohte ketin wia. E ketila pahn mehkoaros pwe E en kak ketin komourala mehkoaros. Erekso ketin nekinekdi ni keneinei nan sousou ehu me weiweida nan paip me pekipekda sang rehn aramas.

Sohte lepin mahsen nan pwuhk sarawi koaros me sair ie sang lepin mahsen pwuko me tohnlengo mahsanikhong Mery mehn Makdala oh Mery teio me wie sengiseng, ni ansou, ni keieun rahn en wihk, ira ahpw patohla ni sousouo pwehn apwaliala Erekso. Tohnlengo ahpw mahsanikh:

“Dahme kumwail raparapahkihki me momour nanpwungen me melahr akan?

E soher ket met. E ketin kaiasadah.”¹²

Atail Sounkomour ketin mour sapahl. Irair me keieu lingaling, kaloalamwahu oh koapwoaroapwoar sangete tepin kawao wiawihier—iei kalowehdi mehla. Lokolok oh weirek en Kedsemeni oh Kalweri sohralahr. Komouralahn aramas katengtendi. Pwupwulahn Adam solahr mene.

Sousou me tehnda ni tepin menseng en Pahsohpao iei me wia pasapeng ong ahn Sohpeideko, “Ma aramas emen mehla, e kak pwurehng mourda?” Kumwail koaros me kak rong ngileiet, I kalohki, ma aramas emen pahn mehla, e pahn pwurehng mourda. Kitail ese, pwehki kitail alehdier marain en mehlel ko-pwurupwurduhu.

“Pwe duwen mehla eh tepisang aramas, ih duwen iasada sang mehla eh tepido sang aramas.

“Pwe duwen aramas koaros ar kin mehkihla ar miniminiong Adam, ih duwen koaros pahn iasadahng mour pwehki ar miniminiong Kraisk.”¹³

I wadekehr—oh I kamehlele—kadehde kan en irail ko me kehnehr pahtou en Sapwellimen Kraisk Kalohpwuhlao oh kaping mwuledek en Sapwellime Iasadao. I wadekehr—oh I kamehlele—kadehde kan en irail pwuko nan Sahpw Kapw de New World me Kauno ketin pwarohng.

I kamehlele kadehdehn mehn, me nan irair en ansou wet, patohwan ong Koht Sahn oh Nah nan

welin tuhke me ndandkihlahr sarawi oh me tohnmeteikihla eh mour, katengekhihla eh kadehdeo pein nta-hih. E mahsanih:

“Oh met, mwurin kadehde tohto me kadehdehkidahr Ih, iei kadehde wet, kaimwseklahn koaros, me se kadehdehki duwen ih: Me E ketin ieias!

“Pwe se patohwanda ih, ni palimaun en limen Koht, oh se patohwan kapitie kadkadehdehki me Ih me iei Sapwellimen Koht Sahn Iehros.”¹⁴

Rotorot en mehla ansou koaros kak en sohrekihla marain en mehlel kasan-salda kan. “Ngehi me mour sapahl oh Sounkomour,” Soumaso me mahsanih.¹⁵ “I kihong kumwail popohl, pein ei popohl I kihong kumwail.”¹⁶

Erein sounpahr kan kohkohdo I rongehr oh wadekehr uwen toht-tohn kadehde kan me I pil sohlahr kak wadekada, me aramas ehukihong ie ni ar kadehdehki duwen mehlelpen Iasadao oh me re alehdi, nan pein arail ansoun anahn keieu laud, popohl oh kaloalamwahu me Sounkomouro ketin inoukio.

I pahn koasoaiahda duwen ehui irair pwukat. Wihk te riau samwalah-ro I alehdi kisinlikou ieu me sair ie sang pahpa men me naineki seri isimen me ntingdo duwen ah peneinei oh, ahpw ni mehlelo, nah pwutak Jason, me soumwahuda ni ahnsou me e sounpahr 11. Erein sounpar kei mwuri, Jason kalapw pwurehng ah soumwahuo. Pahpa menet koasoaiada duwen Jason eh kin nannanti oh kin pereperen, mendahte eh sohte roson mwahu. Jason alehdi Priesthood en Aaron ni eh sounpar 12 oh “kin pereniki kapwaiada eh pwukoa kan ni uwen mwahu koaros

me e kak kiheng, mehnda ma e kehlaile de luwet.” E alehdi kisakis en Eagle Scout Award ni ansou me e sounpahr 14.

Nan summer samwalahro, ekiste mwurin en Jason keeisek-limau en rahnen ipwidi, e pwurehng kapidolong nan imwin wini. Ehu pak ni ansou me eh pahpao pwarala reh, Jason wie memeirpene. Ohlo sehse ma e memeir de e pepehd ahpw e tepida lokaiahieng ni ngihl tikitik. “Jason,” e nda, “I ese me ke lelohng soahng tohto nan omw mour mwotomwot wet oh me ke mih irair apwal ansou wet. Mendahte omw soh-pai kahpwal laud, I sohte mwahuki omw pwoson Sises Krais en luwetal.” Ohlo nda me ihte eh nurkihda Jason eh duwarpeseng oh nda, “Sohte pak ehui!” ni ngihl sansal oh kehlaile. Jason eri pwurehng meirpene oh sohla pwurehng lokaia.

Eh pahpao ntingihdi, “Nan lepin mahsen tikitik pwukat, Jason kihda ehui kadehde en Sises Krais me keieu kehlaile oh unsek me I sohte kin rongada erein ei mour ... Ah werkihda rahno, “Sohte pak ehui!” tengala nan ngeniet, mohngiongihet dirkihla popohl me Semei Nanlehng ketin kapaikinie en wie semen soangen pwutak wadawad oh lapa-lap duwe met... [Ansou] iei kaimwiseklahn ei rong eh kihda ah kadehde en Krais.”

Mendahte en Jason peneineio ar kasikasik eh pahn kapidelong oh mwadangete kapidoi, Jason kepinsalehdala sohte lel wihk riau mwuri. Mie emen rie pwutak oh emen rie serepein me wie papah nan misin ansou. Pil emen rie pwutak, Kyle,

ahpwtehn pil alehdi nah kisin likoun malipilip ong misin ansou. Ni mehlel, kisin likoun malipilipohdo mwadangasang me re kasik oh ni Oakos 5, wihk te ehui mwohn Jason eh mehla, peneineio pokon-pene nan perehn imwin winio pwe Kyle en wadekada nah kisinlikoun malipilipoh ehukiong peneineio pwon.

Nan nah kisin likouo ong ie, ah pahpao kapatahieng kilel ehui me kasalehda Jason pohn ah pehto nan imwen winio, rie pwutak laud Kyle keskesihnen limwahn pehto, kolokol nah kisin likoun malipilipong misin. Me nting pohn kilelo iei met: “Malipilipda ira en papah nan ara misin ko ansou tehkis—ni pali koaros en irepen sampah oh lahng.”

Rien Jason ko me wie papah nan misin ansou kadarodo kisinlikou me kaselel oh kaloalamwahu me wadawadda ni ahn Jason mehla. Rie serepein me papah nan Misin en Palikapi en Buenos Aires Argentina, nting nan nah kisin likouo nda: “I ese me Sises Krais ieias, oh pwehki Eh ketin ieias, kitail koaros, iangahki riat kempoake Jason, pahn pwurehng mourda... kitail kak kaloalamwahu atail wehwehkier ni sansal me kitail katengtengpenehr nin duwen peneinei soutuk... Ma kitail pahn wia uwen atail kak pwehn loaloapwoat oh ahpwete nantiheng nan mour wet, kitail pahn kilang [ih sapahl].” E doulahte, “Iretikitik ehui me I kin pereniki wereilahr uhd miehda wehwe kapw ehui me kesempwal oh doke ie mehlel ahnsou kiset... Sang Pwuhk en Kaudiahl irelaud 21, iretikitik 4: Koht ‘ahpw kin ketin limwihsang pilen masarail koaros. Mehla solahr

pahn wiawi, solahr mwahiei, solahr nsensuwed, solahr medek: Soahng mering kan sohalahr.”

Maing riei ko, ni ansoun atail pah-tou keieu loal, kitail kak alehdi popohl mehlel sang ni lepin mahsen kan en tohnleng me pwaredo ni keieun Pahsohpao: “E seuwer ket met: E kaiasadahr.”¹⁷

Ab iasada! Ab iasada! Koasoai ie ki ngil a mwabu.

Me kauwehla men en mebla;

Mweidong sampa en peren.

Powehti mebla soutuk.

*Krais powebdiebr koaros!*¹⁸

Nin duwen emen Sapwellime sounkadehde tohrohr pohn sambah rahnwet, Rahn Sarawi en Pahsohpa kaselel wet, I men patohwan kalohki me me pwukat koaros mehlel, ni Sapwellime lengileng sarawi—iei mwaren Sises Krais, atail Sounkomour—ahmen.

IREN SAWAS AKAN

1. Robert Louis Stevenson, “Requiem,” nan *An Anthology of Modern Verse*, ed. A. Methuen (1921), 208.
2. James E. Talmage, *Jesus the Christ*, kesiluhn ntingda (1916), 20.
3. Sohp 14:14.
4. Tehk Senesis 1:1–27.
5. Tehk Sohp 38:7.
6. Luk 2:52.
7. Wiewia Kan 10:38.
8. Doctrine and Covenants 19:18.
9. Luk 23:21.
10. Luk 23:34.
11. Luke 23:46.
12. Luke 24:5–6.
13. 1 Korint 15:21–22.
14. Doctrine and Covenants 76:22–23.
15. Sohn 11:25.
16. Sohn 14:27.
17. Madiu 28:6.
18. “Ah Iasada!” *Hymns*, nempe 199.

© 2010 sang Intellectual Reserve, Inc. Kolokol pwuhng koaros. Ntingda nan USA. Kamanaman ong lokaiahn wai: 6/09. Kamanaman ong kawehwe: 6/09. Kawehwehpen *First Presidency Message, May 2010*. Pohnpeian. 09365 885

Padahk Kan ong Atail Ansou

Padahk kan en Priesthood en Melkisedek oh Pwihn en Sawas en Lih ni kapahieu en Rahn Sarawi pahn pid “Padahk Kan ong Atail Ansou.” Ehuehu padahk kan kak kaunopda sang ehu padahk kan de tohtohsang me kohda nan kapokon lap me imwisekla keieu kerendo. President kan en stake oh district kak pahn pilada mehnia padahk kan me pahn doadoahk, de re kak kepwukoahkihieng doadoahk wet rehn pisop kan de president kan en prans. Kaun kan konehng kangoange kesempwalpen ohl akan en Priesthood en Melkisedek oh lih akan en Pwihn en Sawas en Lih ahr pahn padahngki soang-en padahk kan te ni Rahn Sarawi kan.

Irail akan me kin towe padahk kan en kapahieu en Rahn Sarawi kangoang koghieng irail en onopiki oh wahdohng wasahn kasukuhl makasih en kapokon lap me keieu kapw.

Iren Kaweid kan ong Kaunopada Padahk ehu Sang ni Kapahrek Kan

Kapakapki Ngehn Sarawi en ieianguhki ni omw pahn onopiki oh kihda padahk (kan). Ke pahn mwein kasongosongki kaunop

padahko ni omw pahn rapahki dipwisou teikan, ahpw kapahrek kan en kapokon lap iei dipwisoun padahk me kamanamanehr: Ahmw pwukoaei en sewese mehteikan esehla oh momourki rongamwahuo ni eh kohda de padahk ni kapokon lap en Mwomwohdiso me keieu kerendo eh imwisekla.

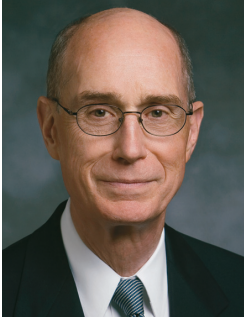
Tehksapahl padahk (kan), raparapahki tepin padahk kan oh padahk kan me pahn apwaliaa anahn akan en towe kan en pwihn. Pil rapahki soai kan, iren pwuhk sarawi kan, oh iren mahsen kan sang padahk kan me pahn seweseiuk padahngki mehlel pwukat.

Ntingihda ni oaralap duwen padahngki tepin padahk kan oh padahk kan. Ahmw oaralapo konehng en audaudki peidek kan me pahn sewese towe kan en pwihn:

- Rapahki tepin padahk kan oh padahk kan nan padahk kapahrek (kan).
- Medewe duwen wehweparail.
- Ehukihda dah me ke wehwekhihda, iren madamadau kan, irair kan me ke lelong, oh kadehde kan.
- Doadoahngki tepin padahk pwukat oh padahk pwukat nan arail mour.

SOUNPWONG KAN	DIPWISOU KAN ONG PADAHK EN KAPAHIEU EN RAHN SARAWI
Mei 2010– Oaktohpe 2010	Padahk kan me ntingda nan Mei 2010 <i>Liahona</i> *
Nopempe 2010– Epreil 2011	Padahk kan me ntingda nan Nopempe 2010 <i>Liahona</i> *

*Padahk pwukat mie (ni tohto lokaia) ni conference.lds.org.

President Henry B. Eyring
Sounsawas Keieu Nan Presidensi Keieu

Sewese Irail Nan Arail Seiloaklahng Nihmwō

Kitail kin sewese sapwellimen Koht serihkan keieu mwahu ni atail kin kibda wiepe kan ong kakairada pwoson Sises Kraiś oh Sapwellime rongamwahu kopwurupwurdohu ni ansou me re pwulopwul.

Riei ohl oh riei lih akan, Samatail Nanleng ketin kupwurki oh anahne atail sawas en kapwurehdohng Ih Sapwellime seri ngehn kan. I koasoakoasoaria rahn wet me pwulopwul kan me mihier nan Sapwellime Mwomwohdiso mehleh eri tepier pohn ahl inen oh tehtik en pwuralahng nihmwarailo Nanleng. E ketin kupwurki irail en alehdi ni arail pwulopwul kehlaileh en pali ngehn pwehn mihmi pohn ahlo. Oh E ketin anahne atail sawas en mwadangete kapwureiraildo pohn ahlo ma irail pahn peien salongasang loale.

I wia pisop pwulopwul men ni ei tepida kasawih mwahu kahrepen Kauno eh ketin kupwurki kitail en kakehlailih serihkan ni arail pwulopwul oh mwadang doareiraila. I pahn ndahieng kumwail soaiepen emen me pwulopwul me wia

karasaras en me tohto me I song en sewese nan sounpar akan kohkohdo.

Serepeino mwohd sohpeidohngie ni ahi ohpiso ni ahi wia pisopo. E koasoaihiengie ah mour. E pepadaisla oh kasarawihong en wiahla tohn Mwomwohdiso ni ah sounpar waluh. Sohte pilen mese ni ah koasoaiha sounpar rieisek samwa me doula mwurin mwo, ahpw e ngilen nsensuwed. E nda me ahl en dihpo tepikihda pilipil kan en patehng aramas akan me e leme wia aramas kaperen. E kin tepida kawehla kosoned akan me ni tepio mwomwen sohte nohn kesempwal.

Ni tapio e kin ahniki ekis pepehm en nsensuwed oh ekis pepehm en dipada. Ahpw ah kin patehng kompoakapahko kihiehg ih pepehm me mie me poakpoake ih eri ah koasoandi

kan en koluhla me kin mihmi oh pwarada sohla nohn kesempwal ong ih. Ansou me kesempwalpen kosoned akan me e kin kawehla tepida laudla, ouraman en ahniki ihmwo popohl me poatoapoat tepida sohrala.

E mwohd palilangsang ie nan irair me e pein ih kahdaniki nsensuwed. E mwahuki ien doarehla ih sang lidip en dihp me e kehn me koledi ih. Ahpw ihte wiepen eh kak pitila iei en doadoahngki ah pwoson Sises Kraiś, en ahniki mohngiong pahtou, en koluhla, oh eri kamwakelda, wekila, oh kakehlail sang ni Tomw en Kauno. I kihda ahi kadehde ong ih me met kakete wiawi. Oh e kak wiawi, ahpw ihte e pahn apwalsang ma e mwadangete doadoahngki pwoson nan ah mour ni eh pwulopwulo nan ah seiloak en pwuralahng nihmwe rehn Koht oh ni ansou me e ahpwtehn pwupwisang nan ahlo.

Eri, kitail pahn sewese Sapwellimen Koht serihkan keieu mwahu ni atail pahn kihda wiepe kan en kalaude pwoson Sises Kraiś oh Sapwellime rongamwahu kopwurpurdohu ni ansou me re pwulopwul. Oh mwuri kitail anahne sewese irail mwadangete kakehlailih pwosono mwohn eh pahn rotorotala ni arail pahn wet sang pohn ahlo.

Eri, kowe oh ngehi kak kasik ansou koaros en wie sewesewese soun seiloak kan nanpwungen Sapwellimen Koht serihkan. Sounkomouro mahsanihiehg kitail kahrepen eh pahn duwe met ni Eh ketin kawehwehda seiloak apwal en pwuralahng nihmwō me sohpai Sapwellimen Koht seri ngehn kan koaros nan pwoaik kan me

dihp oh Sehndan kin wiahda:

“Kumwail pedelong nan ewen kehl tehtiko; pwe ewen kehl me waleko, oh ahl me tehlapo, kin kolahng mehla, oh me tohto kin keidlaie;

“Pwe ewen kehl tehtiko, oh ahl tehtiko, kin kolahng mour, oh me malaulau me kin diarada.”¹

Ni eh ketin kasawiada anahn akan en Sapwellime serihkan, Sahn Nanleng me limpoak ketkihdi kaweid kan oh sounsawas akan pohn ahlo. E poaronehdo Sapwellime Iehros, Sises Kraiss, en wiahda uwen me kak pwe ahlo en dehr keper oh en sansal. E ketin malipe President Thomas S. Monson en wia Sapwellime soukohp nan rahn pwukat. Sangete ni ah pwulopwulo, President Monson padahngki kaidehnthe wiepe en mihmihte pohn ahlo ahpw pil duwen doarehla irail akan me weidlahier nan pahtou.

Sahn Nanleng ketkihieng kitail nan soangsoangen pwukoa kan pwehn kakehlailih oh, ni ansou me mie anahnepe, en kahre soun seiloak kan ong wasa sohte keper. Atail pwukoa me keieu kesempwal oh manaman mihmi nan peneinei. Pwukoa pwukat kesempwal pwehki peneinei ahniki ansou mwahu ni tepin ahn serihmen ah mour en padokedi mwahu paten neh kan pohn ahl en kohla nihmwew nanleng. Pahpa nohno kan, perien pwutak oh serepein kan, pahpa nohno kahlap kan, rien atail pahpa nohno, wia sounkaweid manaman oh soun doareikitail pwehki selin limpoak iei me wiahda peneinei.

Peneinei ahniki ansou mwahunan tepin sounpar waluh nan mour

en serihmen. Nan sounpar pwukat me re silasildi, pwehki Tomw en Sises Kraiss, Sehndan sohte kak doadoahngkieng irail pwoaik rotorot kan pwehn ekihla ahl en pwurala nihmwew. Nan sounpar keneinei pwuko, Kauno kin ketin sewese peneinei kan ni eh kin malipe tohndoadahk en Primary pwehn sewese kakehlailih serihkan ni pali ngehn. E pil kin sawaskihda irail akan me kolokol Priesthood en Aaron pwehn kihda kamadipw sarawi. Nan kapakap kan en kamadipw sarawi, serihkan kin rong inou me re kak alehdi Ngehn Sarawi ma re pahn peikiong sapwellimen Koht kosonned akan. Pwehki met, irail kin kakehlailehng powehdi kasongosong ansou me e kin kohdo oh eri, ansou kis mwuhr, uhd kohla doarehla mehteikan.

Pisop tohto nan Mwomwohdiso kin kamarainiki en malipe aramas me keieu kehlail nan ward pwehn papah emenemen seri nan Primary. Re ese me ma serihkan kin kakehlailiki pwoson oh kadehde, re pahn ahpwete sohte anahne padoandoar ni arail pahn wiahla mwahnakapw oh peinakapw ehuru rahn. Re ese me poahsoan kehlail en pali ngehn kak mie lipwe erein arail mour.

Kitail koaros kak sawas. Nohno kahlap kan, pahpa kahlap kan, oh towe kan koaros me ese serihmen kak sawas. Re sohte anahne kolokol pwukoa malipilip nan Primary. E sohte pil irairkihdi sounpar. Emen lih duwe met, ni eh pwulopwul, iang towe pwihn lap en Primary me sawas wiahda lepin mahsen me kawehwe oaralap en CTR.

Liho sohte kin pwangahkihda pahpah serihkan. E padahk nan Primary nan ah ward, ni eh pein pekihda, lao e kerenieng lel sounpar duweisek. Seri tikitik kan kak kehn duwen ah poakohng irail. Re kilang ah karasaras. Re esehla sang ih tepin padahk mengei kan en rongamwahu en Sises Kraiss. Oh pohnangin mehkoarros, pwehki ah karasaras, re esehla kehn oh ese kasawiada Ngehn Sarawi. Oh ni ansou me re kehn met, re weweidlahngehr ahl en pwoson pwehn powehdi kasongosong. Re pahn ahpwete sohte anahne padoandoarla oh ahpwete kaunop en kohla uhd doarehla mehteikan.

I esehla duwen manaman en pwoson mengei nan kapakap oh nan Ngehn Sarawi ni ansou me nait serihko tikitik. Nait pwutak keieu laudo saikinte pepdais. Ah nohno pahpa, sounpadahk kan en Primary oh sounpapah kan en Priesthood songen en sewesehki ih en esehla kehn oh kasawiada Ngehno oh en ese duwen alehdi Sapwellime sawas.

Ehuru mwurin souwaso, ahi pwoudo wahla ih nimwen lih emen me padapadahkihieng ih en wadawad. Aht koasoandi iei me I pahn pwekada nait pwutako mwurin ei pahn pwurasang doadoahk.

Ah padahko imwisekla mwadangasang me se kasik. E koapwoaropwoarki me e ese ahl en pwurala nihmwew. Eri, e tepida alu. E nda mwuhr me e ahniki koapwoaropwoar douluhl oh me e pwungki ah pahn kelepwo alialu kohlao. Mwurin eh aluhkihier elep en mwail ehuru, wasa tepida rotorotdi. E tepida kehn

me e saikinte karanih nihmwo.

E tamatamante duwen dengki en sidohsa kan ahr kin tang daulih ahr mwomwen ediedla pwehki pilen mese tepida keredi. E tepida kehn me ih kisin pwutangkis, kaidehn pwutak laud soupeikasal me tepida alialuwe nihmweo kelehpw. E kasa-wiada me e anahne sawas. Mehkot kohdohng ah madamadau. E ese me e konehng kapakap. Ih eri wetsang pohn ahl lapo oh kohlahng nan kisin welin tuhke kei me e kerengieng sohte kak kilang nan roto. E diarada wasahkis pwehn kelepwikihdi.

Sang nan kisin tuhke kan, e kak rong ngihl kan kohkodohng ih. Aramas pwulopwul riemen rongada eh wie sengisengo. Ni arail kerenlahng, re nda, “Se kak seweseiuk?” Ni pilen mese kan ahr wie kereker e ndahieng ira me e salongala oh me e men pwurala nihmweo. Re idek reh ma e ese nempehn nah delepwohn de nihmweo. E sehse. Re idek ma e ese ede. E ese ede. Re kahrelahng nimwarailo me pil kerendohte. Re diarada eden aht peneinei nan pwuhken nempehn delepwohn kan.

Ni ei alehdi delepwohno, I mwa-dangalahng sewese, ni ei kapingki aramas kadek kan me Koht ketin pwilikihdi nan ahl en kolahng nihmweo. Oh, I kalahnganki lel met me e alehdi padahk en kapakap ni pwo-son me sawas pahn kohdo ni ansou me e salongala. Pwoson wo kahrelahngehr wasahn keiru oh wadohng ih soundoar kan pak tohtohsang me e kak wadekada.

Kauno ketkihda koasoandi en poadoandoar oh soundoar kan nan

Sapwellime wehi. Ni Sapwellime eripit, Kauno ketin kamarainihki Sapwellime tohndoadoahk kan en koasoanehdi ekei wiepe kan me ke-ieu manaman en kakehlailih kitail, oh en malipe soundoar keieu mai kan, ni atail pahn weweidwei nan atail sounpar en me pwulopwul.

Kumwail ese pwurokiram kehlail riau me kohda sang Kauno. Ehu, ong Peinakupw Akan kahdaneki, “Personal Progress.” Mehteio, ong me kolokol Priesthood en Aaron, kahdaneki, “Pwukoa Ong Koht.” Se kangoange me pwulopwul kan nan dih kan me kohkohda en kilang arail ansou mwahu en kak kalaude kehlail en pali ngehn pwehn kehlail. Oh se peki rehn irail akan me kin apwalih me pwulopwul pwukat en koahie-kehng en wia soahng kan me Kauno anahne sang irail pwehn sewese serihkan. Oh pwehki lakapw pali Mwomwohdiso pahn mih pahn arail epwel, kitail koaros pahn nsenohki.

Pwurokiram riau pwukat kamwahulahr ahpw kahrepe kan duwdu-wehte. President Monson mahsanih nin duwe met: kitail anahne “esehla dahme kitail konehng esehla, wia dahme kitail konehng wia, oh wiah-la dahme kitail konehng wiahla.”²

Pwuken *Personal Progress* ong peinakupw akan kin kasalehda kahrepeo ni sansal ong irail: “Pwurokiram en Personal Progress kin doadoahngki ire kesempwal waluh en Peinakupw Akan pwehn seweseiuk ahpwete wehwehkihla ihs kowe, kahrepen omw mihmi pohn sampah, oh dahme ke konehng wie-wia ni omw wia sapwellimen Koht

serepein pwehn kaunop ong rahn me ke pahn kohla ni tehnpas sarawi oh wiahda inou sarawi kan.”

E kin doula nda me peinakupw akan pahn “wiahda inou kan, kapwaiada, oh repwohtki arail pweida kan ong pahpa de nohno de emen kaun.” E pil inouki me, “Koasoandi kan me ke pahn kawada ni ahmw koadoahke pwuken Personal Progress—me rasehng kapakap, onopki pwuhk sarawi kan, papah, oh nting nan pwuhk en ketemen—pahn wiahla mehkot me ke pahn ahnla wia rahn koaros. Soahng pwukat pahn kakehlailih ahmw kadehde oh seweseiuk esehla oh wie mwa-mwahula erein ahmw mour.”³

Pwurokiram en Pwukoa ong Koht ong mwahnakupw akan nan Priesthood en Aaron kakehlaildahr oh kamengeila. E audaudki ehu pwuhk mengei ong ohpis siluh kan nan Priesthood en Aaron. Mwahnakupw Akan oh arail kaun kan pahn alehdi ehu koapi en pwuhk kapw wet. E wia mehn doadoahk kehlail ehu. E pahn kakehlailih kadehde kan en mwahnakupw akan oh nanpwungen irail oh Koht. E pahn sewese irail en esehla oh men kapwaiada arail pwukoa kan en priesthod. E pahn kakehlailih nanpwungen irail oh arail pahpa nohno kan, nanpwungen towe kan en pwihn kan, oh rehn arail kaun kan.

Pwurokiram pwukat koaros kiheng pwukoa laud ong pein me pwulopwul kan en nantiheng. Re kin luk en esehla oh wia soahng kan me pahn apwal ong aramas sohte lipilipil. Ni ei medewehdo ei pwulopwulo,

I sohte kak taman ahi ahniki soangen pwukoa apwal duwe met kan. Ahmwo, mie ansou kan me mie soangen pwukoa apwal kan kin pwarada ahpw kin ansou te. Pwurokiram pwukat kasik me aramas men pahn kalapw doadoahk, doadoahk laud, oh kapatahpene irair kan en kasukuhl oh me pid pali ngehn me wiawerein sounpar kei.

Ni ei medewehdo, I tehkada me audepen pwuhk pwukat iei kasalepe sansal en Sapwellimen Kauno ah ketin likih dih me kohkohda oh kitail koaros me poakohng irail. Oh I kilangehr kasansalepen me likilik wet mie dewe mwahu.

I kin pwarala kilang pwiwn kan en Priesthood en Aaron wie doadoahk. I kilangehr mwahnakapw akan idihdaweihn mwohmw kan en kasukuhl, wiahda koasoandi kan en wia dahme Koht ketin kupwurki ren wia, eri doulahng wia dahme re inouki me re pahn wia, oh ehukihieng mehteikan duwen arail wekila ni pali ngehn. Oh ni ei kilikilang oh rongorong, e sansal me pahpa kan, nohno kan, kaun kan oh kompoakapah kan, lella mehn mpatail kan nan pokon en mwomwohdiso, Ngehno sair ni arail rong en me pwulopwul kan kadehde duwen arail kakehlailda. Me pwulopwul kan kin pwokpwokda ni arail kihda kadehde oh iangahki irail akan me songosong en sewese irail keirda.

Pwurokiram en Peinakapw Akan audaudiki koasoandi wet te me manaman pwehn kakairada kehlail en pali ngehn rehn peinakapw akan oh en kiheng kitail ansou mwahu en sawas. Personal Progress kin sewese

Peinakapw Akan kaunop en alehdi tiahk sarawi kan en tehnpas sarawi. Re kin alehdi sawas sang karasaras en nohno kan, nohno kahlap kan oh lih mour pwung kan koaros me kapil irail nan Mwomwohdiso. I kilangehr duwen pahpa nohno ahr sewese neirail serepein men en kapwaiada ah koasoandi oh ouraman kan sang ni tetehk oh perepereniki me mwahu koaros me e kin kapwaiada.

Rahnkei samwalahro I kilang nohno men kesihnen rehn nah serepein pwulopwul men ni aramas akan ahr pohnesehkin ira ara patpene wia karasaras en duwen lih mwahu. Oh ni ara ehukihieng ie wehwehahng ong ira, I kehn sapwellimen Kauno kupwurperen oh kangoang ong kitail koaros.

Nanpwungen sawas koaros me kitail kak kiheng me pwulopwul pwukat, me keieu lap iei en mweidehng irail en kehn atail koapwoaroapwoar me re mih pohn ahl en kohla nihmwarailo rehn Koht oh me re kak lel-la. Oh kitail kak wia met keieu mwahu ni atail pahn iang irail. Pwehki ahlo ukada oh ekei pak diren takai, re pahn ekei ansou luwetala oh mwein dipekekel de pwupwudi. Re pahn mwein ekei ansou pingkihda wasa me re kohkohla ie oh wetlahng koasoandi kan me sohte kesempwal poatoapoat. Pwurokiram kamarain pwukat wiawihda pwehn katikala sapwungala kan pwe re pahn kahlua me pwulopwul men en luke oh alehdi iangahng en Ngehn Sarawio.

Kaweid me keieu mwahu me kitail en kiheng me pwulopwul kan iei me re kak lellahng rehn Sahn Nanleng

ni arail pahn ale kaweid oh kopwungpwung sang Ngehn en Koht. Eri, ma kitail pahn eripit, kitail pahn kangoange, kepinga, oh wia karasaras en soahng koaros me kin lukehdo iangahng en Ngehno. Ni ansou me re kin ehukihieng kitail dahme re wiewia oh wie pepehm, pein kitail pil anahne warohngehr Ngehn Sarawi. Eri, irail pahn kehn nan atail kaping oh sirei, kupwurperen en Koht. Oh, ma konehng kitail en kihda kaweid en kapwung, re pahn kehn atail limpoak oh limpoak en Koht nan kaweido, kaidehn lipwoar oh pepehm en lekidekla me kin mweidehng Sehdan en ahpwete kadohwaniraila.

Karasaras me re keieu anahnepe sang kitail iei en wia dahme re anahne wia. Kitail anahne kapakapki kiskis kan en Ngehno. Kitail anahne medewe audepen pwuhk sarawi kan oh mahsen en soukohp ieias akan. Kitail anahne wiahda koasoandi kan me sohte idawehte inengitail kan ahpw wia inou sarawi kan. Oh eri kitail anahne kolokol atail inou kan ong Koht. Oh kitail anahne pwekada mehteikan sang ni ehukihieng irail kapai kan en Tomwo me kin kohdo nan atail mour.

Oh kitail anahne wia karasaras nan pein atail mour kan en pwoson doudoula me Kauno ketin kasik sang kitail. Ni atail wia met, kitail pahn sewese irail kehn sang Ngehno koapwoaroapwoar me ma re pahn nantiheng re pahn karonge mahsen sang Sounkomour oh Sahn Nanleng limpoak: "Keieu mwahu, papah lelepek oh mehleh men kowe! Pwehki omw loaloapwoat ni

koadoahkepen mehkot me tikitik, I pahn kihong uhk mehkot laud pwe ke en iang nsenamwahuki ei pai.”⁴ Pidolong met nan popohl en omw kaun. Oh kitail me kin sewese irail pahn patohwan mahseno ni peren.

I kadehde me Kauno ketin poa-kohng kumwail oh sapwellimen Koht seri koaros. Met iei Sapwellime wehi kopwurupwurdo sang ni kih

kan en priesthood sang rehn Soukohp Joseph Smith. Thomas S. Monson iei sapwellimen Kauno soukohp rahn wet. I inoukihieng emenemen kumwail, me ni amwail pahn idawehn kaweid kamarain nan Mwomwohdiso mehlel en Sises Krai, me neitail me pwulopwul kan, oh kitail me kin sewese irail oh poa-kohng irail, kak en kopwurupwurla

ni keneinei ong imwatailo rehn Sahm Nanleng oh Sounkomouro pwehn momour nan peneinei kan oh ni peren kohkohlachte. Ni mwaren Sises Krai, ahmen.

IREN SAWAS AKAN

1. 3 Nephi 14:13–14.
2. Tehk Thomas S. Monson, “Learn to Do, to Be,” *Liabona*, Nopempe, 2008, 67.
3. Pwuken *Young Women Personal Progress* (2009), teh 6.
4. Madiu 25:21.